

ת"פ 47703/06/13 - המאשימה, משרד להגנת הסביבה/תל אביב נגד הנאשמים, שותפות התפלה שורק, שורק התפלה בע"מ, עמר קדר, גיל דורון

בית משפט השלום בראשון לציון

16 יולי 2015

ת"פ 47703-06-13 משרד להגנת
הסביבה/תל אביב נ' שותפות התפלה
שורק (תכנון והקמה) ואח'

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אברהם הימן
המאשימה
נגד
הנאשמים
1.. שותפות התפלה שורק (תכנון והקמה)
2.. שורק התפלה בע"מ
3.. עמר קדר
4.. גיל דורון

נוכחים:

ב"כ המאשימה עו"ד זיו אברמוביץ

הנאשמים וב"כ עו"ד מלר

החלטה

(לנאשמים 1, 2 ו-3)

נגד ארבעת הנאשמים הוגש כתב אישום אשר ייחס להם עבירות של הזרמת שפכים לים ללא היתר הזרמה כדין והשלכת פסולת ולכלוך ברשות הרבים. הנאשמים כפרו בעובדות כתב האישום, ולפיכך נשמעו ראיות בתיק. בתום הבאת הראיות, קבעתי בהכרעת דין כי יש להרשיע הנאשמים בעבירות המיוחסות להם.

העובדות אשר הוכחו ולפיהן הורשעו הנאשמים, מפורטות בהכרעת הדין, ומשכך לא מצאתי לחזור עליהן. אומר אך זאת כי בגרעין הכרעת הדין מצויות העובדות שבכתב האישום. כמו כן, ראוי לחזור ולפרט כי הנאשמות 1 ו-2 הם גופים שעסקו, בין היתר, בתכנון והקמה של מתקן להתפלת מי ים סמוך לשפך נחל שורק אל הים התיכון. נאשם 3 היה בתקופה הרלבנטית לכתב האישום המנהל הכללי של נאשמות 1 ו-2 ומנהל פרויקט ההקמה של מתקן ההתפלה, במאמר מוסגר אציין כי נאשם 4, אשר עניינו הופרד מנאשם 3 הינו מנהלס מים במקצועו והיה בתקופה הרלבנטית לכתב האישום, סגנו של נאשם 3 אצל נאשמות 1 ו-2 וסגן מנהל ההקמה מטעם אחת החברות השותפות אצל נאשמת 1.

כפי שצינתי לעיל, בגרעין העובדתי של הכרעת הדין מצויות העובדות בכתב האישום. אלא שעובדה אחת חשובה, אשר יש בה כדי לשנות פני הדברים, נשמטה מכתב האישום. וכונתי לכך, שבמועדים הרלבנטיים לכתב האישום, ירדו גשמים באופן חריג ביותר, עד כי ניתן לומר שמדובר היה במעין מכת טבע. כמויות הגשמים העצומות שירדו אותה תקופה, וכפי שקבעתי בהכרעת הדין, הם הגורם לכך, שהדרך היחידה שמצאו הנאשמים להתגבר על התקלות הכרוכות בכך, היא בהזרמת עודפי מי גשמים אל שפך נחל שורק, כאמור, סמוך אל הים.

בדיון שהתקיים לפני ביום 26.3.15 החל בא כוח התביעה בטיעוניו לעונש. קטעתי בדבריו בטרם סיימם, לפי שבתשובה לשאלתי, ענה בא כוח הנאשמים כי דעתו לתת להם הענישה בגדר הכלל והוא שבגין מעשה פלילי שביצע נאשם יורשע. רוצה לומר כי לדבריו אין מצוים אני בחריג לכלל ההרשעה כפי שנקבע סמוך לפני הדיון שקבעתי ליום 9.7.15. הוגש תסקיר משירות המבחן בעניינו של הנאשם 3. אותה עת, טרם הוכן והוגש תסקיר באשר לנאשם 4 לפיכך הדיון בעניינו נדחה למועד אחר. לבקשת נאשם 3 הוריתי על הקדמת הדיון למועד הני"ל, אף על פי שמלכתחילה הדיון נקבע לכל הנאשמים ליום 29.10.15.

התסקיר

שירות המבחן, כדרכו המבוכת, ערך תסקיר מעמיק, מקיף, יסודי ביותר ומקצועי. שירות המבחן, פרש לפני בית המשפט כל העובדות, הנתונים והנסיבות הרלבנטיים לעניין, ובסופו של תסקיר המליץ להימנע מלהרשיע הנאשם.

טיעוני הצדדים

בין הצדדים נפלה מחלוקת באשר לסיום ההליכים. בא כוח התביעה עתר להותיר ההרשעה על כנה ולהשית על הנאשמים עונשי קנס בטווח שבין 100 אלף ש"ח עד 150 אלף ש"ח לכל אירוע של הזרמת הנוזלים אל הנחל, וכשמדובר בארבעה אירועים עולה כי הקנס לו אזי המתחם גדל פי ארבעה. ובאשר לנאשם 4 עתר התובע לקנס בטווח שבין 20,000 ש"ח לבין 50,000 ש"ח. בא כוח התביעה מצא לפרוש בטיעונים פסיקה רבה שבה הושתו עונשי קנס חמורים ביותר בעבירות דומות עד כדי זהות. יחד עם זאת, הסכים תובע כי במקרה זה הנחת המוצא היא שלא נגרם נזק לים.

באשר לשאלת ההרשעה, התנגד התובע נחרצות לסיום ההליכים בתיק זה באי הרשעת הנאשמים. לדבריו, חומרת העבירות והעדור פגיעה קונקרטיה בנאשמים משאירים הענישה בגדר הכלל והוא שבגין מעשה פלילי שביצע נאשם יורשע. רוצה לומר כי לדבריו אין מצוים אני בחריג לכלל ההרשעה כפי שנקבע בהלכת בית המשפט העליון, ויש הנהוגים לאזכר תדיר פסק הדין בעניין תמר כתב נ' מדינת ישראל (פ"ד נ"ב (3) עמ' 337). לפי גישה זו, רק במקרים נדירים ביותר יאות בית המשפט להימנע מהרשעת נאשם אשר ביצע מעשה פלילי.

בא כוח הנאשמים ביקש לקבל המלצת שירות המבחן. עיקר טיעוניו נסב אודות נסיבות המקרה. ראשית כלל, נסיבות של מכת גשמים בלתי צפויה מראש שהביאה לשבר ולתקלה שגרמה לזליגת מים לעבר הים הנמצא במרחק קצר ביותר מהאתר. לדבריו מדובר בעבירות ברף הנמוך ביותר של עבירות איכות הסביבה. במקביל ובנוסף לכך, טען בא כוח הנאשמים ואף הציג מסמכים לפיהם, הרשעה בדיון תביא לפגיעה משמעותית וקונקרטית בנאשמים: הן משום דרישות העדר עבר פלילי בהגשת הצעות למכרזים כמו גם, פגיעה בנאשם הרואה עצמו מועמד לתפקידים בכירים כפי שמילא עד היום, אשר הרשעתו בדיון תפגע בקידומו.

דיון והכרעה

בפתח הדברים מוצא כי המקרה שלפני חריג ביותר. אין ספק כי על פי מדיניות הענישה כפי שבאה לידי ביטוי בפסקי הדין הרבים שהציג בא כוח התביעה, היה מקום להרשיע הנאשמים ולהשית עליהם עונשים חמורים. יתירה מזו, וזה המקום להביע דעה ודורך, בא כוח התביעה הציג פסקי דין בהם הוזרמו שפכים עירוניים כמו גם מעשייתיים אל מקורות מים: אל הים או אל הנחלים. אלא שהבדל רב משמעות, לשון המעטה, בין מעשי הפגיעה החמורה בטבע ובאדם - למעשה כזו אדם, שיש בהזרמת שפכים לים או לנחלים, לבין אשר ארע במקרה שלפני. המקרה שלפני יכול ויוגדר "כוח עליון". אכן, קבעתי כי לא עומדת לנאשמים הגנה בדיון הפלילי, אך אפנה בעניין זה, דהיינו העונש ההולם, לקבוע בסעיף 40 ט. (9) לחוק העונשין: "הקרה לסייג לאחירות פלילית". לנוכח הגשמים רבים שירדו אותה עת באזורים רבים בארץ לרבות באזור אתר בניית הפירים, נקלעו הנאשמים למצוקה קשה. הצפת האתר, לרבות הפירים, היה בה כדי לגרום לנזק עצום לפרויקט כולו. הראיה כי היה צורך לפנות המים מהמקום היא שמאוחר יותר ניתנו לנאשמים ההיתרים לפינוי הנוזלים מן האתר. עובדה זו רבת חשיבות ויש בה כדי להצביע על רף החומרה הנמוך ביותר של המקרה. הנאשמים טענו במהלך משפטם כי ביקשו היתרים דחופים אך משום התעלמות הרשות לא ניתנו בזמן. עולה לפיכך כי הנאשמים לא שקטו על השמרים, ובסופו של דבר ניתנו להם ההיתרים כדין.

במהלך משפט זה, תהיתי ביני לביני שמא היה מקום, מבחינת המדינה כמאשימה במשפט פלילי, להימנע מהגשת כתב אישום לנוכח היות המקרה חריג ביותר, על נסיבותיו המיוחדות ובהיתן לקיומה של מכת טבע. תהיתי שמא לא היה על הרשות לשקול במקרה זה להימנע מללכת אחר הכלל של "קובע הדין את ההר". אכן, ישן ובכוחו הרב של דין לבקוע סלעים והרים, אך ככל שבישום הדין עסקינו, נראה כי היה מקום לשקול שקול היטב המקרה שלפנינו. בא כוח התביעה אישר כי הזרמת הנוזלים במקרה זה לא גרמה כל נזק. משום כך, נראה לי שיש ממש בדבריו בא כוח הנאשמים שלמעשה מדובר במעשים סכניים גרידא של הנאשמים. במהלך שמיעת הראיות נשמעה האנלוגיה בין המקרה שלפני למקרה שבו גשמים ניתכים במקום מסוים וזורמים או גולשים אל מקור מים קרוב: ים, נחל, נהר או מקווה מים טבעי. היעלה על הדעת להעמיד לדין המחזיק במקרקעין מהם זרמו מי הגשמים? ודאי שלא. במקרה דנן, קבעתי כי הנאשמים עשו מעשה כדי שאותם מי גשמים המעורבים בחרסית, יגיעו אל שפך נחל שורק. אך כשאני בוחן, המקרה שלפני, במבחן הענישה הפלילית, אל מול הדוגמא כאמור, אני מוצא כי יש ממש בטענה שרף החומרה במקרה שלפני נמוך ביותר. מדובר במקרה שהוא קרוב ביותר לגבול המעשה הפלילי עד שחצה אותו.

כאן המקום להתייחס להלכה הפסוקה בעניין אי הרשעה. אכן, על פי הדין (הלכת "תמר כתב" כמצוין לעיל ופסקי דין אחרים) הכלל הוא שאדם יורשע בגין מעשה פלילי שעשה. החריג לכלל הוא באי ההרשעה. ומתי יתקיים החריג? הנוסחה היא באיזון שבין חומרת המעשה - או שמא אומר אי חומרת המעשה - לבין הפגיעה שתהיה בנאשם אם יורשע. רוצה לומר כי ככל שמדובר במעשה פלילי - ובכונות מכוון אינו נוקט לשון "עבירה פלילית" - חמור, אזי יטה בית המשפט להשאיר ההרשעה על כנה, גם אם מדובר בפגיעה קשה בנאשם אם יורשע. והופוך דברים אלה: ככל שמדובר במעשה פלילי בנסיבות קלות ביותר, יטה בית המשפט להימנע מהרשעת הנאשם, שיש בה פגיעה ממשית ("קונקרטית" בלע"ז, מילה שנוקטים בה תדיר במקומותינו).

כאמור, אני קובע כי הנסיבות המיוחדות ביותר של המקרה שלפני מביאות אותי למסקנה כי המעשה הפלילי קל ואינו ברף חומרה גבוה, לשון המעטה. ומכאן לשאלה השנייה הצד האחר של נוסחת ההרשעה: הפגיעה בנאשם. אכן, תסקיר שירות המבחן לא פירט פגיעה קונקרטית אלא שהסניגור הציג לבית המשפט, ראיות מבוססות כי הרשעת הנאשם תגרום לו נזק ממש. שמעתי דברי הנאשם, בתום שמיעת הטענות לעונש. מדובר באדם נורמטיבי, אשר לנוכח פועליו בעבר, כמו גם כיום, מצביעים על אישיותו החיובית כאדם וכאזרח. הנאשם מילא אחר תפקידים ניהוליים חשובים ביותר ולמעשה מצוי במסלול ניהולי בכיר בהווה. ממילא, ומן הסתם, אדם זה יבקש בעתיד להתקדם בתפקידים ניהוליים בכירים בעתיד. הנאשם הראה כי במכרזים לתפקיד ניהול בכירים נדרש כי המועמד יהא חסר הרשעות קודמות. הנאשם הוכיח זאת, ואני מקבל בדבריו כי הרשעתו במשפט זה, תגרום לו נזק ממש.

באשר לנאשמות 1 ו-2 הוצגו מכרזים בהם תנאי מהותי להגשת הצעות הוא העדר עבר פלילי. שוכנעתי כי הרשעה בדיון תגרום נזק ממש ושמא חסר תקנה לנאשמות. כאן המקום לציין כי עיסוקה של הנאשמת הינו במיזמים רחבי היקף ועתירי ידע טכנולוגי. הפסד של מכרזים לנאשמת, בשל הרשעתה בדיון, יגרום, קרוב לוודאי, לקריסתה הכלכלית.

כאמור, בתום הדיון בטיעונים לעונש, שמעתי באריכות מה דברי הנאשם. שוכנעתי מדבריו באשר להיות אדם המתחשב ומכלכל מעשיו לשמירה על איכות הסביבה. השתכנעתי כי הנאשם דאג, הן בתכנון והן בביצוע הפרויקט לנקוט אמצעים חדשניים וקפדניים לשמירת איכות הסביבה.

יודגש, כי כפי שהוכח במהלך המשפט, השיטה שננקטה במקרה זה, "שיטת הדחיקה" של צינוורות אל עבר הים במעבה האדמה, תחת אשר חפירת תעלה עמוקה והנחת צינוורות בתעלה מן החוף אל הים, ואחר כך, כיסוי הצינוורות אשר הונחו בתעלה בקרקע, היא שיטה יקרה שבאה ויש בה כדי להגן על ערכי הגנת הסביבה. השיטה לפיה מים מעורבים בחרסית,

המועברים לסינון ומוחזרים לפירים לשם פעולת הדחיקה, אף היא מצביעה על מי שמקפידים לבל יפגעו ערכי טבע וסביבה.

בין פסקי הדין שהגיש בא כוח התביעה, נמצא מקרה דומה למקרה שלנו, אשר אף הוזכר בהכרעת הדין, וכוונתי לת"פ 649/09 מבית משפט השלום בקרית גת, בעניין מדינת ישראל נגד אבו יחיאל ואח'. במקרה זה, מדובר היה בקבלני בניין אשר בנו מלון סמוך לחוף ימה של העיר אשדוד, ובעת הבנייה חפרו באדמה עד כי הגיעו למי תהום. לפיכך הזרימו מי התהום מאתר הבנייה אל הים. ראשית לכל אין פסק הדין הנ"ל דומה למקרה שלפנינו ולעניין הנדון כאן דהיינו הענישה הפלילית. באותו מקרה קבע בית משפט השלום כי אין כל פגיעה ממשית בהרשעת הנאשם, כפי שהוכח לפני, במקרה זה, שתהיה פגיעה. כמו כן, אין לשכוח כי במקרה "אבו יחיאל ואח'", הנאשם עשה מעשה ובפועל הוא שגרם להזרמת מי התהום. במקרה שלפנינו ההזרמה נגרמה בעיקר בשל מכת הגשמים הקשה שניתכה וניחתה על המקום, אין צורך לומר כי לא הנאשמים הם אשר הביאו הגשמים אל הארץ. הבדל מהותי ביותר, עת בחינת חומרת המעשה.

עוד מצאתי להדגיש כי המשפט שלפני, גילה לנו כי מדובר בבניית מתקן להתפלת מי ים בהיקף גדול ביותר וככל שעלה במהלך המשפט בין הגדולים שנבנו אי פעם. מדובר למעשה במיזם לאומי, ונקל לשער גודל הנזק שהיה נגרם אילו אכן, כתוצאה ממכת הגשמים העזה היה המיזם נעצר או אף גרוע מכך.

בבואי להכריע בשאלת ההרשעה מצאתי לדחות הגישה שיש להבחין בין מעשה התאגיד לבין מעשה האדם ככל שבשאלת הרשעה עסקין. כפי שבא לידי ביטוי בפסק הדין, שהוא בגדר הלכה בדנ"פ 8062/12 בעניין חברת נמלי ישראל, אין להבחין בין קביעת אי הרשעת תאגיד לבין אי הרשעת אדם.

סוף דבר שאני מחליט לבטל הרשעת הנאשמים כפי שקבעתי בהכרעת הדין.

באשר לנאשמות 1 ו - 2:

אני מחייב הנאשמות ביחד ולחוד לשלם פיצוי שיועבר לקרן למניעת זיהום ים על פי החוק בסך 50,000 ש"ח. הפיצוי ישולם עד ליום 1/9/2015.

אני מחייב הנאשמות לחתום על התחייבות להימנע מעבירה לפיה ימנעו מלעבור העבירות שקבעתי בהכרעת הדין שבוצעו על ידן במשך שנה מהיום. יעברו העבירה כאמור ישלמו סך של 200,000 ש"ח.

מזכירות בית המשפט תמסור בידי ב"כ הנאשמות טופס התחייבות להימנע מעבירה אשר יחתם על ידי הנאשמות באישור ובעימות בא כוחן.

באשר לנאשם 3:

אני מחייב הנאשם לשלם פיצוי שיועבר לקרן למניעת זיהום ים על פי החוק בסך 10,000 ש"ח.

הפיצוי ישולם עד ליום 1/9/2015.

אני מחייב הנאשם לחתום על התחייבות להימנע מעבירה לפיה ימנע מלעבור העבירות שקבעתי בהכרעת הדין שבוצעה על ידו במשך שנה מהיום. יעבור עבירה כאמור ישלם סך של 100,000 ש"ח.

לא יחתום על התחייבות יאסר למשך 7 ימים.

אני מחייב הנאשם לבצע שירות לתועלת הציבור (של"צ) בהיקף של 200 שעות על פי תכנית שהוכנה עבורו על ידי שירות המבחן.

הסברתי לנאשם בלשון פשוטה משמעות השל"צ, הבין והסכים.

עותק החלטה זו יועבר לשירות המבחן.

זכות ערעור תוך 45 ימים.

ניתנה והודעה היום כ"ט תמוז תשע"ה, 16/07/2015 במעמד הנוכחים.

אברהם הימן , סגן נשיאה